

ЭНДСИЭЛИИ

Нам улууһун хаһыата 1935 сыл алтынньы 6 күнүгэр төрүттүөнүтэ

2002 с.
Тохсунньу

19

күнэ
субуота
№ 6 (9001)

Саха Республикатын Президентэ **ШТЫРОВ** ВЯЧЕСЛАВ АНАТОЛЬЕВИЧ

Штыров Вячеслав Анатольевич 1953 сыл ыам ыйын 23 күнүгэр, Саха АССР Томпо оройуонун киинигэр - Хаандыгага төрөөбүтэ. Ийэтэ - геолог, аҕата - моряк, контр-адмирал.

В. Куйбышев аатынан политехническэй институт туу инженердэрин бэлэмниир факультетын Владивостокка, ол кэнниттэн Общественной Наукалар академияларын Москвага бүтэрбитэ. Экономическай наука кандидата, Айылца уонна киһи-аймах Аан дойдутаагы Наукаларын академиятын академига. Инженернэй академия чилиэн-корреспондента. Саха Республикатын норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ.

Үлэтин 1975 сыллаахха Саха сирин Арҕаа энэрин энергиянан хааччыйар объектарын уонна алмааһы хостуур промьышенноһун тэрилтэлэрин тугууттан саҕалаабыта. Кылгас кэм иһигэр учаастак маастарыттан «ВиллойГЭСстрой» тутар-монтажтыыр управление начальнигын бастакы солбуйааччытыгар тийэ үүммүтэ. 1991 сыл ахсынньытыгар В.А. Штыров Саха Республикатын вице-президенин талыллыбыта, онтон Правительство Председателин дуоһунаһыгар тахсыылаахтык үлэлээбитэ.

Вячеслав Штыров Саха сирин сибилитини кэмин билэр-кестөр политической деятелэ. Кини «АЛРОСА» акционернай компанияны тэрийбит уонна сүһүөҕөр туруорбут дьоннортон биир бастакылары. 1995 сыллаахха компания президентинэн талыллыбыта. Бу ураты эппиэтинэстээх дуоһунаска Вячеслав Анатольевич компания ис структуратыгар салайыы санга моделин олоххо киллэрбитэ. Ол түмүгэр «АЛРОСА» АК аан дойду таһымгар тахсара ситиһилибитэ. Саха Республикатын Государственной Мунньаһын (Ил Түмэн) депутата. М.К. Аммосов аатынан Саха Республикатын Государственной бирезмийэтин лауреата. Саха Республикатын «Полярная звезда» («Хотугу сулус») орденынан наҕараадалаабыта, Саха Республикатын Бочуоттаах гражданина. Россия туйгун менеджерэ, Петр I аатынан Россия Национальной бирезмийэтин лауреата. 1999 сыллаахха Россия туйгун менеджеринэн билиниллибитэ. Ааспыт сыл сэттинитигэр Ленскэй куораты чөлүгэр түһэригэр үтүөлэрин иһин «Россия үтүөлээх тутааччыта» диян бэлиэһэн наҕараадалаабыта.

НАМ УЛУУҦУН БЫЫБАРДААЧЧЫЛАРЫГАР

Саха Республикатын Президентин дуоһунаһыгар кандидат Штыров В.А. өйөөбүт улуустаагы штаб кандидаты өйөөбүт улуус быыбардааччыларыгар, быыбар ситиһинлээхтик барарын хааччыйбыт, штаб аатыттан учаастактардаагы быыбар комиссияларыгар үлэлээбит бары чилиэннэргэ, кэтээн көрөөччүлэргэ көвүдүүр бөлөх кыттааччыларыгар махталбытын тириэрдэбит!

Эһиги Россия састаабыгар киирсэр улахан регион общественной-политической баланыаннаһын өйдөөн, Россия уонна Саха Республикаларын экономической өттүнэн бигэ туруктаах, чөл олохтоох, элбэх омук олорор республиката иллээх-эйлээх буоларын өйөөбүккүтүн уонна үлэлэшиккитин биһиги үрдүктүк сыаналыбыт.

Эһиэхэ уонна Эһиги дьыа көргөттэргитигэр бары үчүгэйи, доруобуйаны, ситиһинилэри, дьолу-соргуну баҕарабыт.

Президентэ кандидат
В.А. Штырову өйөөбүт
улуустаагы штаб

Ааспыт сылы Нам улуспота софтуопка үлэтигэр балаҕа ситиһинилэрдээх түмүктээтэ. Ол курдук бу дьылга софтуопкага кредит 197 мөл. солк. үрдүкү тэрилтэлэринэн тырыллан кэлбитэ. Итинэн ити сууматыгар хабааннаан софтуопка көрүгүнэринэн былаан кэлбитэ. Үтү софтуопкатыгар - 1300 тн. (ааспыт сыллааҕар икки бүк улахан), эт софтуопката тыһынаах мыйааһыннан - 130 тн., сымыат - 20 тн., устука, хортуппуй - 70 тонна, оҕурут аһа - 100 тн., отон арааһын софтуопката - 7 тн., күөх луук - 2 тн. (урут былаан суоҕа), фуражнай сизэмэ - 75 тн. (урут эмиз суоҕа), тирини - 600 уст., балык софтуопката - 2 тн., эмтээх оттору софтуопкалааһын - 25 тн. солк. түүлээх тиринитин софтуопката - 30 тн. солк. суумалаах былаан кэлбитэ. Көстөрүн курдук былаан сүрдээх улахан уонна урукку өттүгэр суох саҕа көрүгүнэр бааллара. Баҕа улахан соругу толоруу элбэх тэрээһин үлэни ыытар уонна балары толорууга үрдүк эппиэтинэстээхтик сыһыаннаһан үлэлири эрэйэрэ. Дьэ ол иһин улусПО салалтата сыл саһаһыттан үлэ бу салаатыгар улахан болломтогун ууран элбэх тэрээһин үлэлэри ыыппыта. Ол курдук бастатан туран софтуопка отделын специалисттарыгар эбии штат көрөн үлэни эбиллибитэ. Бу отдел урукку салайааччыта ууратыллыбыта.

Ол түмүгэр софтуопканы туттарааччылары кытары контрактдогарбарын огорсуу 1273-кэ тийбитэ. Ити ааспыт 2000 с. оҕоһуллубттааҕар икки бүк элбэх. Сыл саҕаланыырыттан нэһиликтэргэ баар сеператорнай пууннары өрөмүөннээһинигэ оборудованиелары эбии булууга, туруорууга, кадрдары талыы үлэтэ ытыллыбыта. Нэһилиэниэттэн киирэр этинилэри ылынан дуоҕабардаспыт дьонго авасалааһын бэрээдэгинэн 3557,1 тн. солк. бэриллибитэ. Мань таһынан пайшиктаахтар күннээҕи кыһалдаларын, наадыйыларын учуоттаан улус 7 нэһиликтэригэр

НАМ УЛУУҦУН МУННЬАҦЫН ХШ (УОН ҮҦҮС) СЕССИЯТЫН УУРААҦА

11.01.2002 с. Нам с.

Улуус мунньаһын 1 уонна 4 №-дээх уокуруктарыгар барбыт депутаттар оннуларыгар быыбардаммыт депутаттар боломуочуйаларын бигэргэтэр туһунан.

2001 сыл ахсынньы 23 күнүгэр улуус мунньаһын барбыт депутаттарын оннуларыгар 1 №-дээх Үөдэйдээҕи уонна 4 №-дээх Кириэс Кытыллааҕы уокуруктар барбыт депутаттар оннуларыгар ытыллыбыт быыбардар түмүктэрин туһунан мандатнай комиссия председателэ Дьяконов М.Д. иһитинэригин истэн уонна дьүүллэһэн баран улуус мунньаҕа Быһаарда:

1. 2001 сыл ахсынньы 23 күнүгэр буолбут улуус мунньаһын барбыт депутаттар оннуларыгар ытыллыбыт быыбардарын түмүктэрин туһунан бигэргэтэргэ.
2. Улуус мунньаһын депутаттара 1 №-дээх Үөдэйдээҕи уонна 4 №-дээх Кириэс Кытыллааҕы уокуруктарга «Государственной былаас олохтоох бэрэстэбииттэлээх органнын депутаттарын уонна олохтоох дьаһалталар баһылыктарын быыбардарын туһунан» Саха Республикатын Сокуонун көрдөбүллэригэр толору сөп түбэһиннэрэн ытыллыбыттарынан быыбардаммыт депутаттар боломуочуйаларын бигэргэтэргэ:

1 №-дээх Үөдэйдээҕи уокурукка - ЭВЕРСТОВ СЕМЕН КОНСТАНТИНОВИЧЫ
4 №-дээх Кириэс Кытыллааҕы уокурукка - ДАНИЛОВ НИКОЛАЙ ДАНИЛОВИЧЫ

Н. БАИШЕВ,
улуус мунньаһын
председателэ

УЛУУС МУННЬАҦЫН САҦА ДЕПУТАТТАРЫН БОЛОМУОЧУОЙУЛАРА БИГЭРГЭННИЛЭР

Бу ый 11 күнүгэр күнүс 3 чаастан улуус мунньаһын ХШ-с (уон үһүс) учарата суох сессията буолла.

Сессияга улуус мунньаһын 15 депутаттарыттан 12 депутат кытыһыны ылла.

Сессия көрүүтүгэр маньык боппуруостар киирдилэр:

Бастакынан, «Улуус мунньаһын барбыт депутаттарын оннуларыгар быыбардаммыт 2 депутат боломуочуйаларын бигэргэтэр туһунан» боппуруоһу мандатнай комиссия председателэ Дьяконов М.Х. туруорда. Депутаттар Эверстов Семен Константинович уонна Данилов Николай Данилович боломуочуйаларын биер санаанан бигэргэттилэр. Иккиннини, «Саха Республика-

тын быыбардарын кытар 340 №-дээх Ленскэйдээҕи учаастактаагы быыбар комиссиятын састаабыгар уларытыһылары киллэрэр туһунан» боппуруоһу территориальной быыбар комиссиятын председателэ Павлов Ю.А. киллэрдэ.

Туһааннаах боппуруостар депутаттар биер санаанан өйөөбүллэрин ылыһалар, онон улуус мунньаһын депутаттарын састааба толорулуна.

Сессия кэнниттэн депутаттар ааспыт биер сыллаах үлэлэрин туһунан улуус мунньаһын председателэ Баишев Н.Н. кылгас иһитинэригин уонна иһики соруктарга тохтоон сүбэлэстилэр. Ситиһили отчуот анаан-минээн кэлэр сессияга туруоруллара былаанналар.

Бэйэ информ.

Хааччыыы эйгэтигэр КЫАХТАР СИТЭ ТУҦАНЫЛЛЫБАТЫЛАР

олохтоохторго 70,1 тонна - 678,9 тн. солк. суумалаах бензин уонна дизельнэй уматык софтуопкага дуоҕабардаахтарга аванса суотугар мистэлэринэн олорооччулар бэйэлэрин таараларыгар, улусПО бэйэтин транспортынан тиздэн, кутан бизирбитэ. Урукку өттүгэр маньык уматыгы нэһилиэниэҕэр тиздин практиката суоҕа. Ыраах нэһиликтэр олохтоохторун маньык уматыгынан хааччыыы нэһилиэниэ халыҥ арагатын улахан бийирэбил уонна махталын ылла. Олохтоох нэһилиэниэ онорон таһаарар бородоуксуйатын элбэтигэ уонна дьыа көргөһүнүн киллэрэр дохуотун үрдэтиитигэр төһүү күүс буолла. Софтуопка үлэтин сайыннарыыга уонна тупсарыыга ылыллыбыт уураахтар уонна үлэлэр бу отчуоттуур сылга сэмэй үчүгэй түмүктэрдээх буоллулар.

Ол курдук софтуопка уопсай оборудуота 21514 тн. солк. тиздилинэ, а.э. оборудуот сыллааҕы былаан 107,9% толорулуна. Ааспыт сыллааҕар оборудуот уопсай суумата икки бүк хоһобурдаах улаатта. Атыннык эттэххэ улусПО софтуопкага ылбыт кредитигэр толору софтуопкалааһыны ытта.

Биирдии көрүгүнэринэн былаан толоруу маньык буолла: үүккэ софтуопка 1302 тн. толоруллан сыллаагы былаан 100,1% ситиһилинэ. Эккэ софтуопка 1438 тн. оҕоһуллан сыллаагы былаан - 110,8% толорулуна. Софтуопка атын көрүгүнэригэр: сымыкка, оҕурут аһыгар, отон арааһыгар, күөх луукка, балыкка софтуопка былааннара туһааннаахтарынан: 162, 101,1, 102,9, 103,5; 225% толорулуунулар.

Кураан сайын буолан хортуп-

пуй, фуражка аналлаах туораах бурдук софтуопкатын былааннара туолбатылар. Дуоҕабардаахтар өттүлэриттэн оҕоһуллубут дуоҕа-бары толорууга болдомто ууруллубта буоллар былаан туолуохтааҕы ситиһилибитэ. Мантан ураты көрүгүнэргэ: тирини, эмтээх отторго, түүлээх тиринитигэр эрдэттэн ылсан үлэлэспэтэхпит түмүгэр бу көрүгүнэргэ софтуопка былааннара толоруллубатылар. Инникитин бу толоруллубатах көрүгүнэргэ салалта өттүттэн болдомто ууруллан сөптөөх үлэлэр ытыллаллара наада. Оччовуона улусПО софтуопкага үлэтигэр үтүө ситиһинилэр баар буолуохтарын сөп этэ дии саныбын. Быйыл софтуопка маньык көрүгүнэригэр ааспыт 2000 сыллааҕар улаатыы баар буолла: үүккэ - 843,8 тн., эккэ - 29,2 тн., сымыкка - 13,4 тн. уст., оҕурут аһыгар - 39,5 тн., отон арааһыгар - 5,8 тн., туораах сизэмэ - 13,3 тн., күөх луукка - 2,07 тн.

Иһики өттүн көрөр буолаахха отон арааһын, күөх луугу, балыгы софтуопкалааһын кэҥиир кыахтара биһиги улуспутугар бааллар. Софтуопкалааммыт үтүө переработкалаан утары бородоуксуйа онорон нэһилиэниэҕэ атыллааһыны тэрийэр суолун тобуллаахха улусПО-ҕа харчы кииригэ элбэх этэ.

УлусПО ээбитин уонна бырабылааннаһын өттүттэн кэмигэр софтуопка отделын салайааччытын уларытыһыны ытыһылар, софтуопка үлэтин тупсуутугар төһүүнэн буолбутун үлэ көрүгүнэринэн былаан туолуутун ытыһпаралара кэрэ-һалиллар.

Ф. ПРОТОПОПОВ,
улусПО үлэтин ветерана

МЧС АХСААНА ЭЛБИИР

Россия ыксаллаах быһыыга-майгыга министр Сергей Шойгу кэпсириинэн 2001 сылга дойдуга 768 ыксаллаах балаһыанна буолан ааспыт. Манна 1098 киһи өлбүт, 10971 киһи эмсэһэлээбит. Саамай ыарахан уонна трагическай түгэннэринэн Хотугу Кавказка 14 террористическай акт уонна Ленскэйгэ халаан уута буолулар. Ленскэйгэ 23000 киһи эвакуацияланна. Шойгу кэлэр сылга эрэллээх, тодо дьэтэргит, кини министерствотун үлэһиттэрин ахсаана 300000-га тийиэвэ (билигин 70000 быһааччы баар). Бу МЧС уонна государственнай баһаарынай сулуусна холбоһуутун суотугар тахсыаҕа.

Билбит-Көрбүт эппит...

Сынньаланна аабыы

ОЛ-БУ АРААСТАР

Сыктыыкар учуонайдара Хотугу кыраайга оҕуруу уонна төрөтүү табыгаһа суох кэмнэрин быһаардылар. Экологияҕа уонна киһи социальнай физиологиятыгар лаборатория сэбиэдиссэйэ Евгений Бойко 20 сыллаах кэтээн көрүүлэрин түмүгэр алтынньыга, сэттиньигэ уонна кулун тутарга, муус устарга ситэри сайдыбатах уонна өлөн төрүүр оҕолор ахсааннара элбириин чопчулаата. Бу ордук хотугу уобаластарга сыһыаннаах, төрөтүүнөн күн сырдыга арыһаҕа, ол түмүгэр дыахтар организмнар гормональнай уларыһылар тахсаллара буолар.

ЧӨЛ ОЛОХХО СЫҤЫАННААХ

«Хандельсблат» хаһыат суруйарынан Россияҕа 700-тэн тахса арыгы онорор заводтар бааллар. 2001 сыл тоусу ыйыгар арыгы атыҕа 5% улааппыт уонна 86,4 децилитр ыраас спирткэ тэҥнэспит. Нууччаларга водка сибэтиэй дьыала, дьэҥкир ыраас уонна 40% ыраас спиртан тутуллар.

Оттон Швеция былаастара итирик суоппардары утары охсуһуу саҕа ньыматын буллулар. Кинилэр урукку өттүгэр итирик туруктаах ыстарааптаммыт водителлэр массьыналарыгар анал датчиктары туруорары былаанньыллар. Эскөтүн суоппар хааныгар баар алкоголь (биллэн турар тыһнар салгыныттан тутулуктаах) көгүллэнэр нуорманы аһардарына массьыналарга собуоттамат. Швеция промышленноска уонна эргизингэ министр В.Ресингрен маньык практика государство территориятыгар олоччу тарҕаһааһыгар туһунан эттэ.

МОРОУС ОҢОНЬОР ХАС СААСТААБЫЙ?

Саҕа дьылы бэлиэтээн аһардыт эрээри сорохтор Моруос оҥоньор хантан кэлбитин, төһө саастаарын сэрэйбэттэр. Оттон билэр дьон этэллэринэн символ быһыытынан Моруос оҥоньор 2000-тан тахса сыл баар эбит: Хоту дойду олохтоохторо үөрүүлээх түгэннэргэ дьаһэлэрин боруога лэппиэскэлэри, эти быраҕаллара, Оттон билигин көрүнүн быһыытынан 140 сыл анараа өттүгэр баар буолбута. Кинини айааччынан немец художнига Морис фон Швиндт буолар, оччолорго кини Венаҕа олорор уонна Моцарт «Фигаро сыбаабата» оператыгар декорация онороро. Киһи «Тойон кыһын» уобараһын айан оноруктааҕа, уруһуйдун бу уобараһы улахан түү саһыннахтаах, харыйаны кыбыммыт киһи быһыытынан онорбута.

РОБЕРТИНО ЛОРЕТТИ БЫЛЫҔЫРЫН ТОХТОППОТ

60-с сылларга аан дойдуга аатырбыт ырыаһыт Роберттино Лоретти дьылҕата кэлин хайдах буолбутун үгүстэр билбэттэр. Кини куолаһа уларыйбытын кэннэ Данияҕа олорбута, үгүс сылларга көнөрү киһи олоҕун билбитэ. Билигин кини куолаһа драматическай тенор буолар. 55 саастаах Роберттино Лоретти Римгэ олорор, гастролларга сыдыар, бизнесинэн дырыктанар. Роберттино оҕолордоох, сэттэнэрдээх. Советскай Союзка аан бастаан 1989 сыллаахха сылдыбыта, бүтэһигэр соторутааҕыта «Кинотаврик» дьин Сочитаары оҕо кинофестивалыгар кэлэн ыалдыттабыта.

СТРЕСС УОННА АППЕТИТ

Аппетит киһи психикатын турууттан тутулуктаах. Сорохтор ханык эмэ стресс кэнниттэн хас да күн аһаабат буолаллар, бу ордук чуолаан холестериктарга көстөр. Оттон меланхоликтар маньык стресстэргэ аппетиттара кыһанан көрбөт.

КӨСТӨКҮҮН ТИЭХЭЭНЭП ТИЭХЭЛЭРЭ

Сииктээх, чэҥнээх хотонтон надайыал буолбут ынахтар бачыныкка, босунуоска уларсан урууларыгар, аймахтарыгар, табаарыстарыгар күүлэйдии-көрүлүү барыттар уонна эргилбэтэхтэр. Аймахтара харайдахтара буолуо... — диэбиттэрэ үһү. Хонууга мөччирэҥнэ мэччийэ барбыт ынахтар уойан-торат ырыһынаҕын көрүн-нарын көрөөрү баран сүппүттэр. Өйдөөх бөлүһүк дьоннор сэрэйэллэринэн ырыһынак кизг прилавката быһаардаҕа дьин сэрэйэллэр. Урут дьоннор көрсүһэ түстэхтэринэ «олоҕун-дьаһаҕын хайдары» дииллэр. Билигин уларыбыт. «Олоҕун, нолуогун хайдары» диэхтээх үһүгүн. Учуонай убайдар онук быһаарыттар.

МАРСКА 2015 СЫЛГА ТИИЙИЭХПИТ

Марска үе астронавытир диэхтээх аан дойдутаагы космическай бырайыак сааламмыта үһүс сыла буолла. Б.д. тохсунньу иккис агарыгар Москваҕа НАСА делегацията кэлиэхтээх. Марска экспедицияны бөлэмээһингэ бу көрсүһүүгэ 14 американскай специалист, Европатаагы космическай агентство, Россия учуонайдара уонна конструктордара кыттыахтара. Кинилэр барылаан аарыһынарын марсианскай экспедиция сыаната 20 млрд. долларга тэҥнэһиэ, 6 киһилээх экипаж кыһыл планетага көтүүтэ 2015 сылга былааннаар.

СЭРИИ СЭБЭ - СААМАЙ СЫАНАЛААХ ТАБААР

Ааспыт сылга Россия 4 млрд. тахса долларга сэриин сэбин атыылаата, онон аан дойдуга АХШ кэнниттэн иккис миастэргэ эрэллээхтик табыста. Манна атыы-тутуу 60%-на авиационнай техникаҕа, 30% сирдээҕи сэриилэр сэбилэниилэригэр, 5% муора техникатыгар уонна салгыны харыстыыр көрүннэргэ.

Былыргыны былыт саппат

ХАМАҒАТТАҒА ОСКУОЛА ХАҤАН АҢЫЛЛЫБЫТАЙ?

Хамаҕатта орто оскуолатын коллектива 1993 сыллаахха оскуола аһыллан үлээбитэ 60, оттон 1998 сыллаахха 65 сыллара туолуулары бэлиэтээбитэ. Ол аата оскуола 1933 сылга аһыллыбыт. Оттон сорохтор өссө 1931 сыллаахха аһылла сылдыбыта дьин этэллэр. Саха Республикатын үтүөлээх учуутала Петр Петрович Оконешиников Хамаҕатта оскуола 1939 сыллаахха аһыллыбыта дьин эттэ. Ити даталартан хайалара сөбүй? Бу ыстатыйабыр итини быһаарарга сорук туруорунабын. Кырдыаас учуутал Колесов Николай Кузьмич 1981 сыл кулун тутар ыйга Бөтүнгэ олордоруна Г.Г. Дорофеевтыһын баран көрсө сылдыбыппыт, онооха кини «Хамаҕатта нэһилиэгэр Арыы Тииккэ арыһах оҕуруу хаһан кылгастык үөрөтө сылдыбыппыт,» - дьин кэпсээбитэ. Биһир кылаас орто да буолбатах, бүтүн оскуола да аһыллыбатах. Оҕуруу үөрэтингэ кэҥкэ дьаһаллар ыһыллыбыт кэмнэрэ этэ. Ол курдук, 1931 сыл олунньу 1 күтүгэр Советтар Бүтүн Саха сиринээри VII съездэртэ начальнай үөрэхтээһини, олоххо кэлмэс киллэрэр уонна улахан дьон үөрэтиилэрин тэрийэр туһунан Саха АССР правительствотун 1930 сыл атырдыах ыйын 23 күнүнээри уураары сөптөөбүнэн ахтыгыта уонна уураах ыһыммыта. Ити дьаһалы олоххо киллэрэн, оройуоннар аайы оскуолаһар ааннара сыһаа тэлэллэ аһыллан испиттэра. «Арыы Тиит» колхоз бырабылыанньатын председателэ Николай Николаевич Бурнашев бэйэтин үбүгэр, ол аата колхоз, 1931-32 үөрэх сылыгар Атла-

сов И.Н. дьинтин салҕаһыныгар үөрэппитэ. Оттон оскуола бу нэһилиэккэ 1933 сыллаахха аһыллыбыта дьин тоҕо сыһаный? Правительство ити уурааҕар бүтүүнүн начальнай үөрэхтээһини сүһүнүнэн икки сыл маассабыдык тэрийэргэ быһаарбыта. Ол курдук 1931-32 үөрэх сылыгар 8, 9, 10 саастаах, 1932-33 үөрэх сылыгар 11-15 саастаах оҕолору оскуолаҕа аҕалан үөрэтэри көрбүтэ. Бүтүүнүн начальнай үөрэхтээһини тэрийини бастаас дьаһаллара итиник этэ. Ол кэннэ оскуола үлэтэ тохтообута дьин саныыр табыллыбата биллэр. Государство нэһилиэк аайы оскуоланы үлэлэтэр кыаҕа суох этэ. Тьа хаһаайыстыбатынан дырыктанар кыра-хара артыаллар бэйэлэрин үлгэригэр оскуолаһаһан үлэлэтэр, оскуола дьинтин туттарар кыахтара суох этэ. Онно Хамаҕатта оскуола 1933 сыллаахха аһыллыбатаҕа. Юбилейи тэрийин ыһтар комиссия бастаагы учууталынан Колесов Николай Кузьмич буолар дьин быһаарыта уонна буклекка хаартыскаһын таһаарыта. Колесов И.К. 1933-34 үөрэх сылыгар Никольскай начальнай оскуолаһаһа үлэлэтэри туһунан архив докумуона көрдөрөр. Үөрэх отделын 20 №-дээх бирикэһэ 1933 сыл атырдыах ыйын 21 күнүгэр тахсыбыт. Никольскай 4 кылаастаах оскуолаһаһа 1933-34 үөрэх сылыгар Свинобоев И.И. сэбиэдиссэйинэн, Ушницкай Иван, Колесов Николай Кузьмич учууталларынан. Бирикээс тахсыбытын кэннэ аһаарыт сирдэригэр барыһахтары эмиэ сөп. Онооха маньык докумуону аҕалабыт:

Требовательная ведомость выплаты за 5 и 6 уроки учителям Намского района за 1933-34 уч. год с 1/1-34 по 4/IX-34

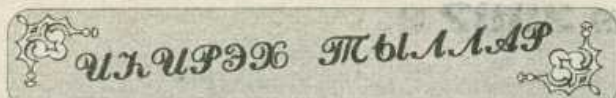
Стаж	Оклад	Сумма	Образов.
1	140	216-90	Низшее
2	140	216-90	Низшее
2	140	379-60	Низшее
	140	379-60	Низшее

оройуонна 13 оскуола баар буолбут, 1514 оҕо үөрэммит. Хамаҕатта оскуола хаһан аһыллыбыта таабырын буолбатын ситинэр инниттэн коллектив архивтарга күүскэ үлээһэрэ эрийиллэр. Ол докумуон көстүүр дьылы дакаастабылларбыт итиниктэр. Хамаҕатта оскуола аһыллыбытын туһунан улуус бочуоттаах киһитэ бу нэһилиэк олохтооҕо Васильев М.П. I ахтыы суруйан хаалларбыта. Кини этэр: «Мин 1937-38 сылларга I Хомустаах Партизан оскуолатыгар 1-гы, 2-с кылаастарга үөрэммитим... 1939 сылга Хамаҕатта оскуола аһыллан онно кэлэн үһүс кылааска үөрэммитим. Учууталым уонна классоводум Кулаковская Матрена Павловна этэ...». Бүтүн бырааһынньыктаан баран сарсыһыгар оскуолаһаһа хаһан аһыллыбыта этэҕи дьин ыйгыталаһар табыллыбата биллэр, сип ол тэҥэ 2001 сыл тохсунньуга коллектив оскуола дьин тутууга фонда тэрийэргэ онно көмөлөһөргө ыһгыры ыһыммыт, оскуолаһаһа 1934 сыллаахха тэрийлбитэ дэммит, 1933 сылга аһыллына дьин бэлиэтээбиттэрин олох да умнубуттар. Ыһгыры «Энсиэли» хаһыакка бэчээттэммитэ. СР национальнай, Нам улууһун архивтары, «Энсиэли» хаһыат матырыйаалларын, биридүүлээн дьон ахтыһыларын туһаннабыт.

Ити холобуртан көрдөхкө Колесов И.К. 1933-34 үөрэх сылыгар Никольскай начальнай оскуолаһаһа үлэлээбит. Ити кэмгэ, ол аата 1932-34 сылларга Нам оройуонугар маньык оскуолаһар үлэлээбиттэр. Нам ситэтэ суох орто, кини 4 сыллаах, Үөдэй, Хомустаах, Никольскай, Хатыҕ Арыы, Түбэ, Арбын, Таастаах, Хатырык. Бу испиниэккэ Хамаҕатта оскуолаһаһа киллэриллэтэх, ол аата ити сылларга оскуола аһыллыбатах. Оттон 1934 сыл ахсынньы 29 күнүгэр ыйыллыбытынан дройуон нэһиликтэригэр 8 оскуола үлэлээбит: Хатырык, Хатыҕ Арыы, Түбэ, Модут, Арбын, Салбан, Үөдэй, Таастаах. Манна көстөрүнэн, Хамаҕатта оскуола суох эбит. Итини таһынан эттэххэ сөп - Колесов Николай Кузьмич Никольскай начальнай оскуолаһаһа учуутала 1934 сыл ыам ыйын 10 күнүнээри учууталлар надбавкаларын көрөр комиссия быһаарытынан, үлэти ыһтааһа 1932 сыл балаһын ыйыттан аарылыбыт. Кини 1931 сыллаахха ыл сахатын балаһыгар аһан үлэлэтэ сылдыбыт кылааһа ахсаанга ыһыллыбатах. Ити докумуонтаран көстөрүнэн Хамаҕатта нэһилиэгин территориятыгар 1933, 1934 сылларга оскуола аһыллан үлэлээбэтэҕин биллибит. Оччотугар оскуола хаһан

аһыллыбытай? Бу нэһилиэккэ дьодус-дьодус 4 тьа хаһаайыстыбатын артыала баара, өссө 1933 сыл ыам ыйын 14 күнүгэр 17 хаһаайыстыбалаах «Дакылаах» дьин колхоз эһин баар буолбут. Нэһилиэк бытанан олорор хаһаайыстыбалара оскуолаһаһа аһан үлэлэтэргэ кыахтара тийибэт этэ. Ол кэмнээри балаһыаньа этэринэн, оскуола дьинтин нэһилиэк хааччылар, остуоранын, уокка оттор маһын, уутун, уотун бары ороскуоттарын эмиэ нэһилиэк уйунар. Государство учууталлар хамнастарын толүүр. Оттон олуллан, 1938 сылтан ыла колхозтар биһир кинигэ түмүллэн холбоһуоттара. Колхозтар түмүллүүтү күүстэринэн 1939 сыллаахха 144 кв.м. иннээх оскуола дьинтэ тутуллубута. Ити эрэ кэнниттэн 1939-40 үөрэх сылыгар оскуола аһыллыбыта. 4 кылаас тиргиччи үлэлээбит. Сэбиэдиссэйинэн Степан Степанович Березнев, учууталларынан Игнатьев Григорий Петрович, Игнатьева Евдокия Дмитриевна, Кулаковская Матрена Павловна 1 кылааска 34 оҕо кэлбит, оччотоогу ирдэбиллээн 44 буолуохтаах эбит. 21 второгонник үөрэнэ кэлбит. Оскуола үрдүнэн 93 үөрэнээчтиттэн кыһа 47. Ити кэмгэ ол аата 1939 сыл алтынньы 21 күнүнээри дааннайынан

Г.И. КРИВОШАПКИН, журналист

Күндү таптыр кысып, ийэбитин, эбэбитин АБРАМОВА ЕВДОКИЯ ТИМОФЕЕВНАНЫ 60 саасын туолар үтөөманы күнгүнүн итигилик-истигирик эрдэлибиз!

Биһигэ кыһампын, көмөн, сүбөн, истинг сыһанын иһин махтанабыт.

Баарабыт күндү кысыпар, ийэбитигэр, эбэбитигэр ээгин-чэбдик доруобуйаны, аймах-билэ дьонгоор сүбэ-ама буола сымдырар, үтүө санаан хаһан да уостубатын, амарах сүрүгүн сылааһа намыраабатын, дууһан куруутун үөрүүнөн сыдыаайдын. Сааһырыны аахсыбакка, кырдымыга кыйаатар-бакка, билигин курдук үлэһин-хамсыы, чугас дьонгоор дурда-хахха, көмө-тирэх буолан үөрдэ-көтүтэ, уһундук, дьоллоохтук олор дьэн алгыбыт!

Сегодняшний разговор на тему налогов мы посвятим предствлению физическим лицам льгот при налогообложении доходов.

С 1 января 2002 года начинается очередная декларационная кампания по доходам, полученным в течение 2001 года. Декларация теперь не обязана представлять физические лица, получающие доходы от нескольких источников, как это было ранее. В то же время физические лица, платящие налог на доходы по ставке 13%, имеют право, в случае подачи налоговой декларации, на налоговые вычеты, то есть на возврат уплаченной суммы налога. Таким образом, в данной ситуации гражданин сам заинтересован подать декларацию в налоговую инспекцию.

С 1 января 2001 года, с вступлением в силу части II Налогового кодекса, расширены возможности для физических лиц в плане уменьшения налоговой базы и суммы уплаченного налога на доходы. Налоговым кодексом установлены следующие виды налоговых вычетов:

- *Стандартные; *Социальные; *Имущественные; *Профессиональные.

Стандартные налоговые вычеты предоставляются работодателями в течение календарного года при начислении и выплате заработной платы. Для получения остальных видов вычетов необходимо представить декларацию в налоговую инспекцию по месту жительства.

При этом необходимо учитывать, что если в течение года стандартные налоговые вычеты физическим лицам не предоставлялись или были предоставлены организациями в меньшем размере, то по окончании отчетного года на основании задекларированных физлиц, прилагаемых к налоговому декларациям, и документов, подтверждающих право на вычеты, они предоставляются налоговыми органами.

В налоговых декларациях физические лица указывают все полученные ими в налоговом периоде доходы, источники их выплаты, налоговые вычеты, суммы налога, удержанные и перечисленные организациями и прочими налоговыми агентами, суммы фактически уплаченных в течение налогового периода авансовых платежей, суммы налога, подлежащие уплате (доплате) или возврату по итогам налогового периода.

Особый интерес у налогоплательщиков вызывают социальные вычеты, которые впервые будут предоставляться по итогам 2001 года, поэтому рассмотрим на конкретных примерах.

В соответствии со ст. 219 части второй НК РФ физические лица имеют право на получение следующих социальных налоговых вычетов:

- а) На сумму затрат, перечисленных на благотворительные цели; б) На сумму затрат на свое обучение в образовательных учреждениях; в) На сумму затрат на обучение детей в образователь-

СДАЙ ДЕКЛАРАЦИЮ - ВЕРНУТ НАЛОГ

ных учреждениях; д) На сумму затрат по услугам на лечение самого физического лица, а также супруги (супруга), своих родителей и (или) своих детей.

Вычет на нужды образования исчисляется в размере фактически произведенных расходов налогоплательщиком на свое обучение в образовательных учреждениях, но не более 25000 руб. за год (налоговый период), и в размере фактически произведенных расходов на обучение своих детей в возрасте до 24 лет на дневной форме обучения в образовательных учреждениях, но не более 25000 руб. на каждого ребенка в общей сумме на обоих родителей.

Пропорции, по которым вычет используется супругами (в рамках до 25000 руб. в общей сложности), определяются ими самостоятельно, в письменных заявлениях при предоставлении налоговых деклараций в налоговые органы.

Вычет предоставляется при наличии у образовательного учреждения соответствующей лицензии или иного документа, который подтверждает статус учебного заведения, а также представлении налогоплательщиком документов, подтверждающих его фактические расходы за обучение.

Вычет предоставляется за каждый из годов обучения вышеуказанных лиц в учебном заведении, включая академический отпуск, оформленный в установленном порядке в процессе обучения.

Отметим, что не являются физическими лицами на обучение своих супругов, родителей, внуков и других членов семьи (за исключением детей).

Пример. В семье из трех граждан (мать, отец, дочь 20 лет) в учебных заведениях, имеющих соответствующие лицензии, обучаются мать (заочно) и дочь (дневная форма обучения).

Сумма фактических расходов на обучение матери за 2001 г. составила 24000 руб., а на обучение дочери - 50000 руб.

Доход матери за 2001 г. составил 51000 руб., сумма стандартных налоговых вычетов на самого работника и на дочь, обучающуюся в учебном заведении, составила 2300 руб. Удержано налога 6266 руб. ((51000-2800) x 13%).

Доход отца за 2001 г. составил 74000 руб., сумма стандартных налоговых вычетов на самого работника и на дочь, обучающуюся в учебном заведении, составила 2100 руб. работодателем удержано налога 9347 руб. ((74000-2100) x 13%).

При условии, что вычет на обучение дочери предоставляется в равных пропорциях, и зачету будет принята у каждого из родителей сумма по 12500 руб., так как общая сумма вычета не может превышать 25000 руб. Кроме того, у матери будет принята к вычету сумма 24000 руб. по собственному обучению. Налоговая база по доходам

Биһиги тапталбыт Эйгэҕэ өйөөбүл, бөгө тирах буолду! Эвэрдэни кытта ийэ, оҕолорун, кутчүөтүн, кийиштэрин, сизинэрин, чугас дьоннорун

Совет, правление и профком Намского улуспотребобщества сердечно поздравляют ЕФИФАНОВУ ВЕРУ АЛЕКСЕЕВНУ, заведующую магазином, «Гастроном» 50-летним юбилеем!

Желаем Вам здоровья, успехов и удачи во всех Ваших делах, благополучия и счастья. Вам и Вашим близким.

Убаастабыллаах биригэ үлэлээбит коллегабытын, үлэ ветеранын ГАЛИНА АЛЕКСЕЕВНА ЗАХАРОВАНЫ өрөгөйдөөх үбүлүйүгүн — 55 саасын туолбукунан — итигилик-истигирик эрдэлибиз!

Сэргэх-мааны майгыгэр өрүү даҕаны дьонгун-сэргэтигэр үөрдэ-көтүтэ сырыттын, өссө да уһун үйэлэргэ талыы-мааны далбар хотун аатын ылан, күн күбэй ийэ, эбэ дэтэн дьоллоох-

чен. Поскольку расходы на лечение и приобретение медикаментов для сына не превышают 25000 рублей, а расходы по лечению самого гражданина Н. Принимаются без ограничения, то сумма расходов, подлежащая включению в социальный налоговый вычет, составила 65000 рублей (45000 + 5000 + 15000).

За 2001 год гражданин Н. получил доход по месту работы 96000 рублей. В течение года ему были предоставлены стандартные налоговые вычеты в размере 1400 рублей. Размер налоговой базы составил 94600 рублей, налог был уплачен в размере 12298 рублей.

На основании расчета, произведенного в налоговой декларации, налоговая база за 2001 год подлежит уменьшению на сумму социального налогового вычета в связи с произведенными расходами на лечение и приобретение медикаментов в сумме 65000 рублей.

Налог должен быть уплачен за 2001 год в сумме 3848 рублей с налоговой базы в размере 29600 рублей, (96000-1400-65000), а уплачен налог в течение года в сумме 12298 рублей. Таким образом, к возврату причитается сумма уплаченного налога в размере 8450 рублей.

К налоговой декларации гражданин должен приложить следующие документы, подтверждающие его целевые расходы на лечение и приобретение медикаментов:

- * Заявление о принятии к вычету расходов на лечение и возврате сумм налога; * Справку учебного заведения об оплате обучения матери (по форме, утвержденной Приказом МНС России) и платежный документ, подтверждающий оплату в размере по 25000 руб. каждому из родителей;

- * Копию свидетельства о рождении дочери; * Справку формы №2-НДФЛ, подтверждающую уплату налога на доходы (выдается в бухгалтерии по месту работы).

В социальный вычет на лечение входит следующие расходы: оплата физическим лицом услуг по своему лечению, по лечению супруга (супруги), своих родителей и (или) своих детей в возрасте до 18 лет, а также оплата стоимости медикаментов, назначенных лечащим врачом.

Перечень видов лечения и лекарственных средств, расходы по которым принимаются для уменьшения налоговой базы физического лица, утвержден Постановлением Правительства РФ №201 от 19.03.2001 г.

Расходы по оплате медицинских услуг будут приниматься для предоставления вычета, если услуги предоставлены медицинскими учреждениями России, имеющими соответствующие лицензии на осуществление деятельности.

Общая сумма социального вычета по оплате лечения и приобретения медикаментов, за исключением дорогостоящих видов лечения, не может превышать 25000 руб. По дорогостоящим видам лечения сумма вычета предоставляется в размере фактически произведенных расходов.

Пример. В августе 2001 года гражданин Н. проходил лечение в клинике, имеющей лицензию на осуществление медицинской деятельности. Он уплатил этой клинике за лечение 45000 рублей, предоставленный ему вид лечения включен в перечень дорогостоящих видов лечения.

Кроме того, в связи с болезнью пятнадцатилетнего сына в ноябре 2001 он приобрел лекарства на сумму 5000 рублей и произвел оплату лечения сына на сумму 15000 рублей. Предоставленный сыну вид лечения в перечень дорогостоящих видов лечения не включен.

Информацию по вопросам о декларировании доходов можно получить в Инспекции России по Намскому улусу РС(Я).

НАЗАРОВА А.А., начальник отдела налогообложения физлиц ИМНС России по Намскому улусу РС(Я)

соруулаах олохтон. Иэйиэхситиг эгэрдэстин, Айыһыһытын аргыстастын!

Саха-француз оскуолатын коллектива

ОБО СААСПЫТ КҮНДҮ ДЬҮӨГӨТЭ ТАТЬЯНА ГАВРИЛЬЕВНА!

Үбүлүйүгүн истигирик эрдэлибиз! Төрөспүттэргэ, дьонго-сэргэҕэ истинг сыһан, амарах сүрэх, көхсө-үлэҕэ уҕараабат эрчим, барыны бары билэ-көрө сатааһын, үтүөҕэ-кэрэҕэ үүнэр көлүөнэни иити-үөрэтии, төрөспүт өрлоргун атахтарыгар туруоруу — бу барыта эн биһиги харахпыт ортогун олорут олодуг. Биһиги, эт саастылаахтарын, ону сөрөбүт-махтайбыт, онон кизн туттабыт уонна өссө уһун үйэлэриң киһи быһыытынан ити хаачыстыбаҕын өрүү илдэ сылдьан дьэн эрэнэбит.

Күндү дьүөгэбит, өрүү буоларыны, мэлдьи эдэр, доруобай-чэгиэн буол, үгүс үптэн, амтаннаах астан, айымнылаах үтүө үлэриң дьонуг-сэргэң махтаһын ылбытың курдук ыла тур дьэн баҕа санаабытын этэбит.

Биригэ төрөбүттэриг кэриэтэ саныыр чөлэиннээтэриг: Лида, Илья, Полина, Валера, Варя, Михаил, Ольга, Лана, Егор, Надя, Гоша, Надя (Эдгээнэтин), Алексей, Валентина, Василий, Лена, Софья (Дьоккустайтын), Софья, Анатолий (Ботурстэн), Татьяна

УВАЖАЕМАЯ ТАТЬЯНА ГАВРИЛЬЕВНА!

Поздравляем Вас с Юбилеем! В этот знаменательный день помните наши добрые слова благодарности и признательности.

В этот славный светлый день От души мы хотим Вас поздравить Чтоб забот неразлучная тень Хоть на день Вас решила оставить. Желаем, чтоб здоровья крепким было, Никогда не подвело. Мира, счастья полного в семье, Хлеба, соли на столе. Будьте веселы всегда! Не старейте никогда!

Коллектив Намского педколледжа

Нам улууһун Партизан сэлиэнньэтигэр олоор, түөрт өрү күн күбэй ийэтин, таптааһа саҕасытын КУДРИНА МАТЕРЕНА РОМАНОВНАНЫ 60 саасын томтохтуу туолбут үөрүүлээх күнгүнүн ис сүрэхпититтэн эрдэлибиз!

Биһиги аймах бары ытыктыр киһибиһигэр кытаанах доруобуйаны, уһун дьоллоох ологу баарабыт. Үтүө санаан хаһан да уостубатын, кырдыар дьэни билбэккэр, сайаҕас санааһынан, иһирэх майгыһынан өрлоргоор, сизинэртэр тулахдыбат тутуах, эрэллээх эркин буолан өрүү үөрө-көтө сылдьаргар баарабыт.

Эвэрдэни кытта Кривошапкиннар, Кудриннар

УБАСТАБЫЛЛААХ ЛАЗАРЬ ПЕТРОВИЧ!

Үүнэр эдэр ыччаты күүскэ-уохха, сымсаҕа, үтүөҕэ-кэрэҕэ уһууар сыраалаах үлэң иһин кизн туттабыт уонна «Отличник физической культуры Российской Федерации» дьэн үрдүк ааты ылбыккынан итигирик-истигирик эрдэлибиз!

Саҕа үүммүт үйэҕэ көчөөри ыччатын ситиһилэринэн айыллан тахсар үлэң кэскиллэрдээх буоллун дьэн алгыһытын аныгыбыт.

Баарабыт ыарыы ыалласпакка, кырдыар билбэккэ уһун үйэлэригэр, туох баар үтүөңү, ыраады, сырдыгы, кэрэни. Чугас дьонуг, өрлоруг, сизинэриг доруобай буоллуннар, киһилэр тапталларыгар угууттан дьоллоохтук олоор, өссө да айымнылаахтык үлэһиң сырыт дьэн алгыһыбыт.

1 №-дээх НСПШ административта, профкома

БИЛЭЭРИИЭЭР РЕКЛАМА

Суһаллык дьэн көндөйүн атылаһабыт. Төлөбүрө уу харчынан, көпсөти биһытынан. Билсэр тел. 27-6-10.

2002 с. тохсунньу, олуһуу, кулун тутар ыйдарга Бүлүү, Уёһа Бүлүү, Ньурба, Сунтаар маршрутунан баран кэлэргэ сайаалка хомууабын. Билсэр тел. 25-3-79.

Продам колеса нижнекамские ЗИЛ, КАМАЗ 2300 УАЗ - 1300, Беларусь передний - 1600, задний - 4600, Урал - 5000, МАЗ, КРАЗ - 480, ДТ-150 - 7600. База «Туймадаагроснаб», ул. 50 лет Сов. Армии, 51. Тел. 140-383, 25-35-65.

200 кв. м. изни ититэр кыамталаах чугуун КЧМ хочуод атыыланар. Сьаната 16 тыһ. солк. Билсэр тел. 21-2-06.

Считать недействительным утерянный военный билет НЧ № 2289245, выданный на имя Слепцова Альберта Октябрьевича.

С глубоким прискорбием извещаем о скоростной кончине 16 января с.г. гарно любимого мужа, отца, дедушки ФЕДЧЕНКО Сергея Яковлевича.	
Помним, любим, скорбим	Жена, дети, внуки, родные
Коллектив ООО «Быткомбинат» выражает глубокое соболезнование жене Федченко Полине Борисовне и дочерям по поводу скоростной кончины горячо любимого мужа и отца ФЕДЧЕНКО Сергея Яковлевича. ООО «Быткомбинат»	Кыдылааһа эдэмийитигэр Екатерина Семеновнага, кыһыгар Надежда, кутуугтар Афанасийга таптаах сизин, уулааһа МАРКОВ Афанасий эдэр сааһыгар элбүтүн дьиринг кутурбамытын биллэрбит. Романовтар
«Сандылы» остолобуой коллективна климатнай маһаһынан пролаһея Федченко Полина Борисовнага таптыр кэргэн ФЕДЧЕНКО Сергей Яковлевич эмискэ ыалдан элбүтүн дьиринг кутурбаны тизлэр.	Коллектив Намского центра госсанэпиднадзора выражает глубокое соболезнование санитарному институту Усмановой Асме Халиловне по поводу кончины горячо любимого брата, проживавшего в с. Тюмени УСМАНОВА Ильдара Халиловича.

РЕДАКТОР В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 21496; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционнай издательскай система — 21141

Түрпийн таһаарааччылар: СР Правительствота, Нам улууһун дыаһалтата, редакция коллективна. Мааскабай информация средстволары туһунан РФ Сокуоннары туһунуу хонтуруолдуур уонна регистрационнаы РФ бачэакка Госкомитетын СР региональной управлениетыгар регистрационнаы үлэһиттэр — И 0085.
Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэһитин, дьэһит аадыраһын чопчу ыйын. Редакциягакирибит суруктар тонһорүлүбэттөр. Автор этэрэ хаһыат санаатымын мэлдьи биһир буолбат.
“ЭНСИЭЛИ” - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной ул. 2.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талыһына уонна тайыһына “Эгсиэли” хаһыат редакционнай-издательскай систематыгар.
Хаһыат Дьоккуускайга “Сахаполиграфиздат” НИПК бачээттэнэ, Орджоникидзе уул. 38.
Формата А3, Кэһимэй 1,0 бачээт. лис. Индекс — 54889. Тираһа — 2343
Бачээкэ илии батанна — 12:00 ч. 18.01.2002
Сахаһын №-рэ — 6